

Omroep Zender Museum

Opgericht augustus 2005

NIEUWSBRIEF nr.49 April 2024

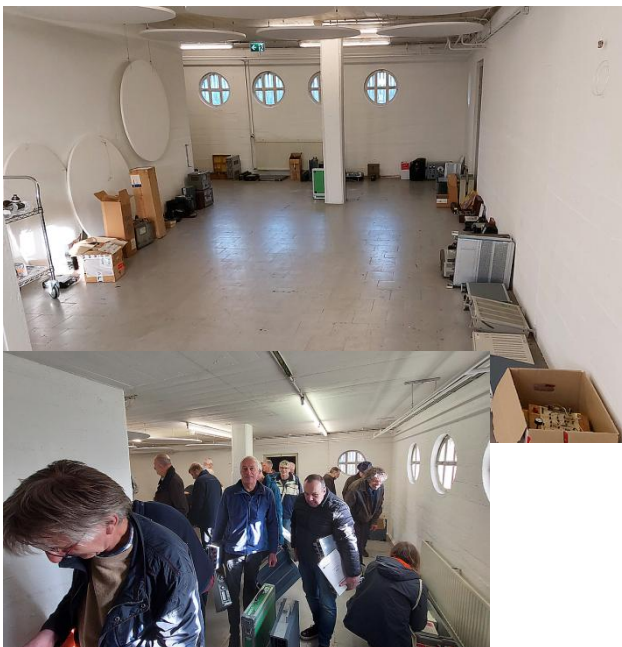
Vrienden van het Omroep Zender Museum, hier ligt het negenenveertigste nummer van onze Nieuwsbrief voor u. In deze Nieuwsbrief verslag van de activiteiten sinds de vorige Nieuwsbrief.

Opruimingsuitverkoop

De in onze vorige Nieuwsbrief aangekondigde verkoopdag van overtollige materialen was een succes. In de kelder van het Zendstation konden we alles ruim uitstallen.

Het was dan ook geen probleem om de tientallen belangstellenden die buiten netjes in een rij stonden te wachten een paar minuten voor tien tegelijk binnen te laten. Nadat zij alles gezien hadden ontstond er al snel een rij om af te afrekenen bij onze penningmeester.

Verschillende mensen maakten nog een rondje, omdat ze alles waar ze belangstelling voor hadden niet in één keer konden dragen.

Grote belangstelling voor de uitverkoop

We hebben veel mensen blij kunnen maken met onze overtollige spullen. Nog enkele apparaten zijn overgebleven en staan op onze website onder "Nu te koop".

Interne verhuizing

Afgelopen winter hebben we weer het nodige intern verhuisd en opgeruimd. Net voor de kerstdagen lukte het ons om het archief naar de kelder te verhuizen. Jammer eigenlijk. We hadden een heleboel ingelijste tekeningen, foto's en oorkondes in een gootje langs de buitenmuur gezet zodat ze niet konden omvallen. Dat gootje was altijd kurkdroog. Maar met de extreme regenval eind december kwam het gootje vol water te staan, dat ontdekten we op onze eerste "werkdag" in januari. De pomp die het water had moeten wegpompen bleek compleet verroest te zijn en werkte dus niet meer. Na het drogen bleek dat enkele tekeningen onherstelbaar zijn beschadigd, maar gelukkig bleef de totale schade beperkt.

Om alles van het OZM bij elkaar te hebben moest nu alleen ons kantoor nog van de 3^e verdieping naar de kelder. Dat was nog wel een uitdaging. Een werkbank, meettafel, bureau, 13 kantoorkasten en nog het een en ander moest worden verhuisd. De ruimte voor het kantoor in de kelder, in de Nozema tijd een deel van het magazijn, was een kale betonnen ruimte. Alles past niet in deze kleinere ruimte daarom zijn de kantoorkasten en wat andere zaken in nevenvertrekken ondergebracht.

De kantoorruimte hebben we eerst voorzien van alle benodigde aansluitingen en elektrische verwarmingsradiatoren.

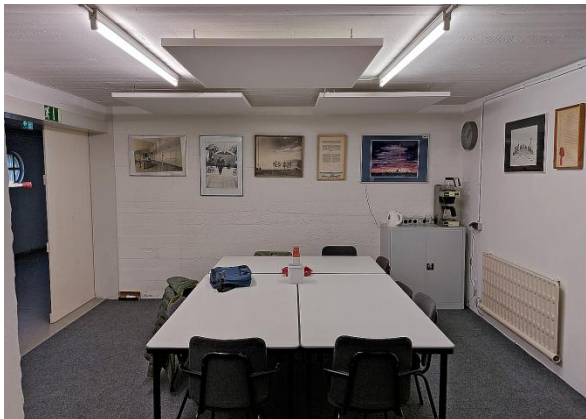

Vloerbedekking leggen in het kantoor

Door de harde wanden was het moeilijk om elkaar te verstaan. Met de vloerbedekking en na de inrichting werd het al veel beter. Als laatste maatregel zijn er enkele akoestische panelen aan het plafond opgehangen.

Het ingerichte kantoor, nog zonder akoestische panelen

En met akoestische panelen

Nu alles bij elkaar in de kelder van het Zendstation een plek heeft gevonden kunnen we onze aandacht weer gaan richten op het completer maken van onze expositieruimte.

Ondertussen gaat de ontvangst van bezoekers na een stille januari maand gewoon door. Aan het einde van het eerste kwartaal van dit jaar staat de teller al op bijna 200.

Hans geeft een presentatie aan bezoekers van onze expositie

Tot en met juni van dit jaar zijn alle zaterdagen volgeboekt. Op maandagen is er nog volop plek. Voor groepen is bezoek op een andere dag altijd mogelijk. Neem hiervoor contact met ons op via de website.

Gerbrandy weer op zijn plek

Prof. mr. P.S. Gerbrandy was in de jaren '30 voorzitter van de Radioraad die de minister moest adviseren over het hoe en wat van de radio-omroep. Dat leidde in 1935 tot de "Radio Omroep Zender" wet en de oprichting van Nozema.

In 1937 wordt prof. Gerbrandy voorzitter van de Raad van Beheer van Nozema.

Op 19 december 1939 benoemt de minister van Binnenlandse Zaken opnieuw de leden van de Raad van Beheer van Nozema voor een periode van 21 december 1939 tot en met 20 december 1943, met als voorzitter weer professor Gerbrandy. Die periode eindigde door de oorlog abrupt in 1940. In de oorlogstijd was Gerbrandy minister-president in Londen.

Vanaf 1945 vervulde Gerbrandy de functie voorzitter van de Raad van Beheer tot 1958. Daarmee is hij de langst zittende voorzitter van de Raad van Beheer.

Bij zijn afscheid werd een geschilderd portret van hem aangeboden en opgehangen in de vergaderruimte van de Raad van Beheer in het Zendstation.

Een kopie van dat schilderij kwam in bezit van het OZM en heeft 5 jaar in de Gerbrandy toren in IJsselstein gehangen.

Op 22 januari is het schilderij met enige ceremonie weer op zijn oorspronkelijke plaats opgehangen, in aanwezigheid van de mensen van het Zendstation en een 9 tal OZM vrijwilligers.

Het portret wordt opgehangen

De aanwezige OZM vrijwilligers poseren voor het portret van Gerbrandy. De koffie met gebak staat al klaar op tafel.

Het frequentiewisselaar station Slenaken ligt in de bocht van een heuvelachtige weg, verscholen tussen de bomen

Frequentiewisselaar op de Pietersberg, het gebouwtje met de apparatuur is net zichtbaar tussen de bomen

In de schijnwerper:

In 1951 begon de televisie in Nederland met 1 programma via 1 zender in IJsselstein. Er werd enkele avonden in de week een paar uur uitgezonden. In de jaren daarna werd de zendtijd langzaam uitgebreid, maar het duurde tot 1965 voordat er een tweede programma bij kwam. Waar het enigzinds mogelijk was probeerde men dan ook de Duitse of Belgische zenders te ontvangen. Op die manier hadden de kijkers keuze uit meerdere programma's. In onze archieven vonden we correspondentie over een actie om de ontvangst van de Duitse zender Langenberg in Deventer eenvoudiger mogelijk te maken.

Wat is een frequentiewisselaar?

Voor een goede (analoge) TV ontvangst moeten de zenden ontvangers elkaar "kunnen zien". Daar waar dat door bijvoorbeeld heuvels tussen zender en ontvanger niet mogelijk is werd dan een frequentiewisselaar - ook wel omzetter genoemd - gebruikt. Op een hoog punt tussen zender en ontvanger werd de gewenste zender ontvangen en omgezet naar een andere frequentie. Dit signaal werd vervolgens met een laag vermogen weer uitgezonden richting de ontvanger.

Dit systeem werd ook in Nederland gebruikt. De eerste stond van 1959 tot 1967 op de vuurtoren in Huisduinen om in den Helder de ontvangst te verbeteren. Een omzetter op het Hoogoverterrein zorgde voor goede ontvangst in Wijk aan Zee en het dorpje de Lutte werd bereikt door een omzetter in Losser. Verder waren er in Limburg frequentiewisselaars in Hulsberg, Eys, Maastricht, Pietersberg, Noorbeek en Slenaken.

Met de komst van digitale TV (Digitenne) in het hele land werden alle analoge TV zenders en dus ook de frequentiewisselaars buiten dienst gesteld.

Actie voor betere ontvangst van de zender Langenberg

Op de volgende pagina's correspondentie en verdere informatie over de poging in 1958 in Deventer goede ontvangst te krijgen van de Duitse zender Langenberg. Een actie van een plaatselijke radiohandelaar.

Nieuwsbrief Stichting Omroep Zender Museum

Redactie Rein Simonse

Foto's Archief OZM en verschillende OZM vrijwilligers
Wilt u reageren?

Mail naar nieuwsbrief@omroepzendermuseum.nl

Website: www.omroepzendermuseum.nl/

Disclaimer: zie website OZM

KREBBERS' RADIO

RADIO • GRAMMOFOON • ELECTRA

Erkende Philips en N.S.F. service

GIBSONSTRAAT 17 - TECHNISCHE DIENST: GRAAF VAN BURENSTRAAT 33 a
TELEFOON 3336 (K 6700) - POSTGIRO No. 458700 - BANK: TWENTSCHE BANK

PHILIPS RADIO
TRIOMF DER TECHNIEK

KR/HU.

RADIO
3172

DEVENTER 7 JANUARI 1958.

DE HEER IR. J.D. V.D. TOORN
DIRECTEUR-GENERAAL DER P.T.T.
KORTENAERSTRAAT 12
DEN HAAG.

OMROEP & TELEVISIE
16 JAN. 1958
NR 7067 OT

PTT
9 JAN. 1958 I-00275

HOOGEDELGESTRENGE HEER

BIJ DEZE VERZOEK IK UW BIJZONDERE AAN-

DACHT VOOR HET NAVOLGENDE.

DOORDAT WIJ OP HET RANDGEBIED WONEN VAN DE DUITSE TELEVISIEZENDER LANGENBERG, IS DE ONTVANGST HIERVAN OVER HET ALGEMEEN ONBEVREDIGEND.

OM EEN ENIGSZINS DRAGELIJKE ONTVANGST MOGELIJK TE MAKEN, ZIJN GEVOELIGE EN ABNORMAAL HOOGGEPLAATSTE ANTENNES NOODZAKELIJK, WAT HET STADSBEELD UITERMATE ONTSIERD. DOCH OOK DAN NOG KRIJGT MEN GEEN SNEEUWVRIJ BEELD.

REEDS VELE JAREN PROBEREN WIJ EEN OPLOSSING VOOR DIT PROBLEEM TE VINDEN, MAAR MET ANTENNES IS OVER HET ALGEMEEN WEINIG TE BEREIKEN.

EEN DING ZOU ONS ECHTER RADIKAAL UIT ALLE MOEILIKHEDEN BRENGEN, NIET ALLEEN ONS MAAR OOK ONZE COLLEGA'S EN HET PUBLIEK, N.L. DOOR HET PLAATSEN VAN EEN ZOGENAAMDE OMZETTER OP DE DEVENTER TOREN.

NU IS MIJN VRAAG OF U ONS GEEN VERGUNNING ZOUDT KUNNEN VERLENEN HIER EENS EEN PROEF MEE TE NEMEN. U BEGRIJPT MIJN BEDOELING, EEN KLEIN ZENDERTJE VAN SLECHTS ENIGE WATT, ONGEVEER 10 WATT, WAARMEDE HET SIGNAAL VAN LANGENBERG NA VERSTERKING B.V. OP KANAAL 11 WORDT HERUITGEZONDEN. HET IS TOCH BETREKKELIJK EENVOUDIG UIT TE VOEREN EN MET GERINGE KOSTEN VERGELEKEN BIJ DE KAPITALEN DIE HET PUBLIEK MOET BESTEDEN VOOR DE ENORM LELELIJKE EN NIET ONGEVAARLIJKE OPSTAKELS OP DE DAKEN. TECHNISCH HEBBEN WIJ DE MOGELIJKHEID IN DE HAND, WAAROM PAssen WIJ HET NIET TOE? REEDS ENIGE JAREN GELEDEN HEB IK PHILIPS NEDERLAND N.V. EENS IETS DERGELIJKS GEDEMONSTREERD, DOCH HEB HIEROMTRENT NOOIT MEER IETS VERNOMEN.

IN DUITSLAND WORDT HET THANS VEELVULDIG TOEGEPAST.

GAARNE HAD IK, INDIEN MOGELIJK, ZEER ISPOEDIG BERICHT HIEROMTRENT VAN U, DAAR DE GEMEENTE DEVENTER VAN PLAN IS VERORDENINGEN OP HET PLAATSEN VAN ANTENNES IN HET LEVEN TE ROEPEN, WAARDOOR VOOR DE HANDEL DE MOEILIKHEDEN NOG VERGROOT WORDEN. ALS U ONS EEN VOORLOPIGE VERGUNNING ZOUDT WILLEN VERLENEN, ZORGEN WIJ VOOR HET APPARATUUR, ZONDER DAT HET U OF DE STAAT EEN CENT KOST.

*vergunning
hiervan kan
sch niet
verleend
worden
inderezaak
nemen!*

KREBBERS' RADIO

RADIO • GRAMMOFOON • ELECTRA

*Erkende Philips en
N.S.F. service*

GIBSONSTRAAT 17 — TECHNISCHE DIENST: GRAAF VAN BURENSTRAAT 33 a
TELEFOON 3336 (K 6700) - POSTGIRO No. 458700 - BANK: TWENTSCHE BANK

PHILIPS RADIO
TRIOMF DER TECHNIEK

DEVENTER, 7 JANUARI 1958

VERVOLG

U REEDS BIJ VOORBAAT DANKZEGGEND VOOR UW MEDEWERKING
EN BEREIDWILLIGHEID TEKENT MET DE MEESTE

HOOGACHTING,

F. J. KREBBERS,

dinsdag 11 maart 1958

DEVENTER

RADIOHANDELAAR BIEDT AAN:

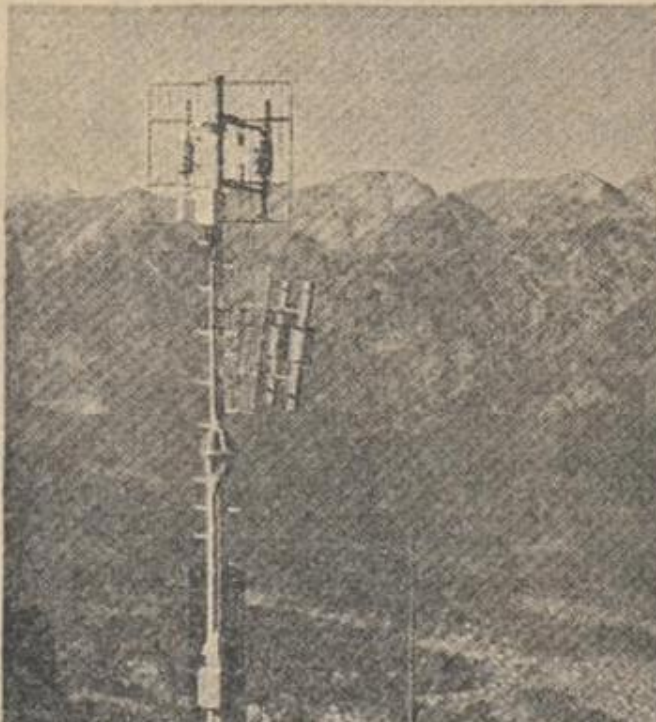
TV-ZENDERTJE OP DE TOREN

Beter beeld - lagere antennes - minder kosten

„Laat mij een t.v.-straalzenderijtje op de Deventer toren zetten en ik garandeer de stad en omgeving met een straal van tien kilometer een uitstekende ontvangst van de Duitse televisie. Het voordeel is niet alleen gelegen in een beter beeld op de buis. Ook de hoge antennes, die op het ogenblik nodig zijn om Langenberg uit de lucht te plukken, kunnen verdwijnen. Dat drukt de kosten bij het aanschaffen van een toestel en het stadsbeeld wordt er mee gediend.”

Dit merkwaardige aanbod komt van de Deventer radiohandelaar, de heer F. Krebbers, die twee maanden geleden tot de P.T.T. het aanbod richtte een tv-stuunzendertje op de bijna 70 meter hoge toren te plaatsen, maar nog steeds geen antwoord heeft gekregen.

Het was een mooi aanbod. Want de heer Krebbers is bereid de kosten van het zendertje uit eigen zak te betalen.

Proefondervindelijk

Met de ontvangst van de Duitse televisieprogramma's op de Deventer toren heeft men al gunstige ervaringen opgedaan. Toen er verleden jaar namelijk aan de voet van die toren een tentoonstelling werd gehouden waar ook t.v. werd gedemonstreerd, had men een ontvangst-antenne in het topje van de Lebuinus gemonteerd. Het opgevangen sterke signaal bleek een uitstekend beeld op te leveren.

„Men behoeft niet bang te zijn” aldus de heer Krebbers” dat door zo'n zendertje (de kosten daarvan zullen misschien f 50.000 belopen) het beeld van de toren geschonden wordt. Het kan zo compact zijn, dat men het amper ziet.”

Voorbeelden hiervan ziet men trouwens in Duitsland, waar men ketens van dergelijke zendertjes heeft opgericht, die in verhouding tot hun prestaties merkwaardig klein zijn.

Met wel een heel klein zendertje is de heer Krebbers onlangs aan het experimenteren geweest. Het had een vermogen van ongeveer een-tiende Watt. Het beeld uit Duitsland werd horizontaal opgevangen en verticaal uitgestraald. Daarbij werd hetzelfde kanaal gebruikt, hetgeen niet de bedoeling is, als er een „omzetter” op de toren zou komen. In dat geval zou men, om technische redenen, bijvoorbeeld opvangen op kanaal 9 en uitzenden op kanaal 11. Intussen: het provisorische zendertje, niet groter dan een sigarenkistje deed het best, hetgeen bewees, dat er geen groot vermogen nodig is om tot resultaat te komen. Er was een redelijke ontvangst op een stukje draad van een meter lengte, dat zich binnenshuis bevond.

„Maak een keten”

„Waarom”, zo vraagt de heer Krebbers zich af, „maakt men hier in Nederland geen keten van dergelijke steunzendertjes, die het programma van Langenberg doorgeven, naar het westen, zodat men daar ook over twee programma's kan beschikken, hetgeen zo langzamerhand wel tijd wordt. Zo'n keten behoeft geen enorme kapitalen te kosten. Het zou in elk geval goedkoper zijn dan het doorgeven langs een kabel, wat technisch nog niet helemaal uit de verf is en grote sommen vereist.”

Het Deventer dagblad vermeldt dat de Heer Krebbers nog steeds geen antwoord heeft gekregen. Op de foto in het artikel een frequentiewisselaar in een bergachtig gebied in Duitsland.

Op 19 maart 1958 stuurde een actiegroep een verzoek aan de PTT om de aanvraag van de Heer Krebbers te honoreren, vergezeld van 104 adhesiebetuigingen.

Het idee van de heer Krebbers was technisch zeker mogelijk. Maar zoals al door een PTTer in de kantlijn van de brief van Krebbers geschreven: de wet en regelgeving stonden dit niet toe. Uiteindelijk neemt de heer Krebbers in 1962 als een proef gewoon een klein zendertje in gebruik. Dat werd prompt door de PTT in beslag genomen op grond van de Telegraaf en Telefoon wet

Tel. en Tel. wet overtreden

Beslag gelegd op frequentiewisselaar in Deventer

De PTT heeft dinsdagavond bij 'n radio-handelaar in Deventer, de heer F. Krebbers, de frequentiewisselaar in beslag genomen waarmee de heer Krebbers enkele dagen geleden bij een proefuitzending ervoor heeft gezorgd, dat een deel van Deventer het tweede Duitse programma ontving. De PTT ging tot deze maatregel over, omdat de heer Krebbers geen zendmachtiging bezit en dus de telegraaf- en telefoonwet heeft overtreden.

De heer Krebbers vond de inbeslagname „een ellendige geschiedenis”. Het gebruikte apparaat is in feite in de handel verkrijgbaar en wordt bijvoorbeeld gebruikt bij toepassing van het centrale antennesysteem voor flats. Zijn idee is slechts een gebruik van dit apparaat voor andere doeleinden, nl. de toestelbezitters in de gelegenheid te stellen meerdere zenders te ontvangen zonder dat zij in hoge kosten vervallen.

Straalzendertjes worden overal in de bergstreken van Duitsland, Oostenrijk en Italië veel gebruikt om

daar de ontvangst mogelijk te maken.

De reikwijdte bij de proef, verleden week in Deventer genomen, was door de afgeschermdde antenne zo miniem, dat slechts een klein deel van de stad het tweede Duitse programma goed kon ontvangen, maar, aldus de heer Krebbers, ook bij een versterkte doorgave waarmee de hele stad zou worden bereikt, zou geen storing van welke uitzending dan ook plaatsvinden.

Van de zijde van de PTT wordt nog opgemerkt, dat de inbeslagname van de frequentiewisselaar en het proces-verbaal, dat tegen de heer Krebbers is opgemaakt, hun oorzaak alleen vinden in het feit dat de heer Krebbers geen zendvergunning bezit.

Alkmaar gaat verkeer elektronisch regelen

Alkmaar krijgt volgende week de Europese primeur van een elektronische verkeersregelaar. Op 't kruispunt Vondelstraat-Willem de Zwijgerlaan worden namelijk dinsdag verkeerslichten in werking gesteld die werken met een elektronische installatie, waarin transistors zijn gebouwd alsmede een elektronisch brein.

Dit brein kiest feilloos uit niet minder dan 640 mogelijkheden de op dat moment voor het verkeer gunstige combinatie van lichten.

Het Alkmaarse gemeentebestuur heeft een dergelijke installatie voor dit moeilijke kruispunt laten ontwerpen, omdat gewone verkeerslichten te star zouden zijn.

Leidse Courant 1 oktober 1962